

PROJEKTO

„AUGU PATS – AUGINU KITA“: Jaunų žmonių asmeninių, socialinių ir kultūrinių kompetencijų ugdymas, naudojant novatoriškus interaktyvius metodus. II dalis“

GEROJI PATIRTIS

2016

Projektas „Augu pats – auginu kitą: asmeninių, socialinių ir kultūrinių kompetencijų ugdymas mokykloje, naudojant novatoriškus interaktyvius metodus. II dalis“ buvo vykdomas 2016 metais. Projektą organizavo ir vykdė Viešoji įstaiga „Menų ir mokymo namai“, finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Viešoji įstaiga „Menų ir mokymo namai“. Tai – 2015 metais vykdyto projekto „Augu pats – auginu kitą“ tęsinys. Pirmojoje projekto dalyje dalyvavo penkios Lietuvos ugdymo įstaigos: Vilniaus Antakalnio vaikų socialinės globos namai; Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo gimnazija; Ukmergės rajono Želvos gimnazija; Vilniaus „Ažuolyno“ progimnazija; Panevėžio rajono Velžio gimnazija.

2016 metais projekte „Augu pats – auginu kitą. II dalis“ dalyvavo **4 Lietuvos ugdymo įstaigos:**

- Lentvario Motiejaus Šimelionio gimnazija
- Kauno rajono Akademijos Ugnės Karvelis gimnazija
- Vilniaus Inžinerijos licėjus
- Vilniaus Petro Vileišio progimnazija

Projekto tikslas: naudojant novatoriškus – interaktyvius metodus stiprinti jaunimo asmenines, socialines ir kultūrinės kompetencijas, ugdyti gebėjimą tinkamai bendrauti su įvairių socialinių ir kultūrinių grupių atstovais.

Projekto uždaviniai:

- Anketinės apklausos būdu įvertinti ugdymo įstaigų patiriamus sunkumus bei nuostatas įvairių grupių atžvilgiu ir organizuoti tolesnį darbą atsižvelgiant į tyrimo rezultatus;
- Apmokyti ugdymo įstaigų bendruomenių narius dirbti su Forumo teatro ir kitais kūrybiniais metodais, kartu sukurti teatrinius etiudus visai ugdymo įstaigos bendruomenei aktualiausiomis temomis;
- Pristatyti platesnei ugdymo įstaigos bendruomenei Forumo teatro spektaklius, įtraukiant publiką į aktyvią diskusiją, vaidybą, problemos sprendimų paiešką;
- Pateikti projekte dalyvaujančioms ugdymo įstaigoms tyrimo išryškintų problemų ir stipriųjų pusių analizę bei rekomendacijas tolesniam darbui;
- Parengti projekto „Augu pats – auginu kitą“ gerosios patirties leidinį;
- Viešinti projektą viešosios įstaigos „Menų ir mokymo namai“ bei projekte dalyvaujančių ugdymo įstaigų interneto puslapiuose bei socialiniuose tinkluose.

Projekto veiklos

Pats pirmasis projekto „Augu pats – auginu kitą. II dalis“ etapas buvo anketinis tyrimas, atliktas visose keturiose projekte dalyvaujančiose ugdymo įstaigose.

Tyrimo tikslai:

- Išsiaiškinti mokinių ir darbuotojų nuostatas tautinių, kultūrinių stereotipų atžvilgiu;
- Apžvelgti mokinių turimas asmenines, socialines ir kultūrines kompetencijas;
- Palyginti darbuotojų ir moksleivių supratimą apie moksleivių patiriamus sunkumus bei įtampas, ypač kultūrinių bendravimo aspektų atžvilgiu.

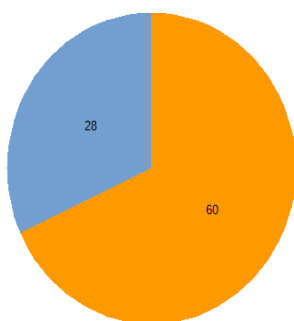
Viso šiame anketiniame tyrime dalyvavo 259 respondentai: 146 moksleiviai ir 113 ugdymo specialistų. Siekiant išlaikyti konfidencialumą, užtikrinti mokyklų saugumą, kiekvienai jų tyrimo rezultatai pristatyti atskirai, taip pat parengtas ir atsiųstas projekto apibendrinimas, poveikio analizė, rezultatų vertinimas ir rekomendacijos tolesniam darbui. Taigi, kiekviena mokykla turėjo galimybę daugiau sužinoti apie konkrečiai joje pastebėtas tendencijas, sunkumus ir stipriąsias puses, o šioje Gerojoje patirtyje remsimės apibendrintais rezultatais.

Antrasis projekto etapas – tai mokymai – kūrybinės dirbtuvės projekte dalyvaujančių ugdymo įstaigų lyderiams – tiek moksleiviams, tiek darbuotojams. Jų metu dalyviams buvo pristatyti toje mokykloje atlikto anketinio tyrimo rezultatai, bendruomenė kviečiama diskutuoti apie

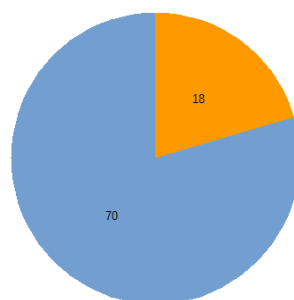
rezultatus, naudojant interaktyvų „Vertybių išsiaiškinimo“ metodą, skirtą mokyti išsakyti savo nuomonę bei pagarbiai išklausti priešingų įsitikinimų. Išsamus tyrimo aprašymas įteiktas mokyklos darbuotojams, rekomenduojant klasės valandėlių metu su vaikais aptarti išryškėjusius rezultatus, suteikti jiems galimybę išsakyti savo nuomonę opiais klausimais, skatinti diskutuoti, atrasti, kas slypi po vienomis ar kitomis nuostatomis. Dalyviai buvo supažindinti su Engiamųjų teatro istorija ir taikymo principais, kartu jie išbandė kai kuriuos metodus praktiškai. Pagrindinis šių mokymų metu išmoktas naujas metodas – Vaizdinių teatras. Jo metu dalyviai stengėsi geriau suprasti, kas slypi už tam tikrų abstrakčių sąvokų, pajusti ir kitais, ne tik žodiniiais, kanalais įvertinti ir išreikšti, ką iš tiesų reiškia tokie žodžiai ar sąvokos, kaip psichologinis smurtas, pažeminimas, tolerancija, diskriminacija. Vaikai ir suaugusieji grupelėse kūrė „skulptūras“ aktualiomis temomis ir jas pristatė kitiems grupės dalyviams. Jiems svarbias socialinės neteisybės temas vaikai išsigrūnino patys, tačiau tai darant buvo skatinami remtis jiems pristatyto tyrimo rezultatais. Dažniausiai vaikai atskleidavo tokias problemas, kaip diskriminacija, netolerancija, patyčios, smurtas.

Šiuose mokymuose – kūrybinėse dirbtuvėse viso dalyvavo 88 žmonės, iš jų – 28 vyrai/vaikiniai ir 60 moterų/merginių; 70 moksleivių ir 18 ugdymo įstaigų darbuotojų.

■ vyrai
■ moterys

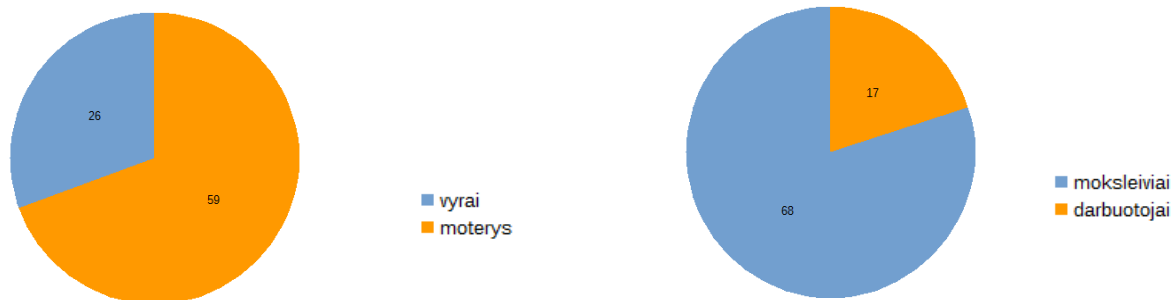
■ moksleiviai
■ darbuotojai

Trečiasis projekto etapas – tai dar vieni mokymai – kūrybinės dirbtuvės aktyviausiems ugdymo įstaigų moksleiviams ir darbuotojams. Į šiuos mokymus buvo kviečiami pirmųjų mokymų – kūrybinių dirbtuvių dalyviai, išreiškę stipriausią motyvaciją mokytis toliau, sukurti Forumo teatro spektaklius ir juos pristatyti mokyklos bendruomenei. Kai kuriais atvejais šiame etape prisijungė naujų dalyvių, kurie po pirmųjų mokymų girdėjo teigiamus atsiliepimus ir susidomėjo patys. Šio užsiėmimo metu dalyviai mokėsi Forumo teatro metodo, kuris yra žinomiausias Engiamųjų teatro sistemos metodas. Šiuo tikslu moksleiviai ir darbuotojai diskutavo apie jų pačių asmeniškai dažniausiai ir skaudžiausiai patiriamas socialines problemas, o taip pat bandė įvertinti, kokios problemos publikai, kuri vėliau susirinks ir stebės jų sukurtus etiudus, galėtų atrodyti aktualiausios ir labiausiai atpažįstamos. Po diskusijų dalyviai grupelėse kūrė Forumo teatro etiudus, tokiu būdu atskleiddami, kokias problemas savo aplinkoje jie laiko svarbiomis. Išryškėjo tokios dažniausios temos:

- Psichologinis smurtas prieš mokytojus – tiek iš vaikų, tiek iš jų tėvų pusės, diskriminuojant juos dėl amžiaus, prastesnės socialinės padėties (turtingų tėvų ir jų vaikų) ir kt.;
- Psichologinis smurtas prieš bendraamžius (dėl tokių priežasčių, kaip įvairių standartų neatitikimas, priklausymas kitai socialinei grupei, tautybei ar religijai ir kt.);
- Problemos artimoje šeimos aplinkoje, susvetimėjimas.

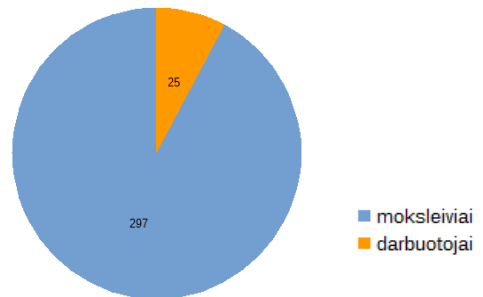
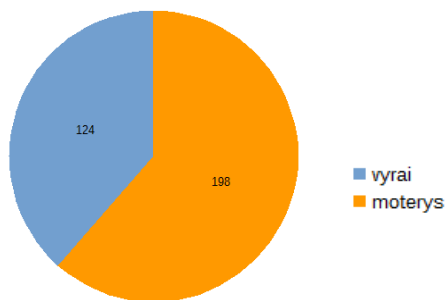
Šiuose mokymuose – kūrybinėse dirbtuvėse viso dalyvavo 85 dalyviai, iš jų 26 vyrai/vaikinai ir 59 moterys/merginos; 68 moksleiviai ir 17 darbuotojų.

Ketvirtasis etapas šiame projekte buvo pats ryškiausias ir labiausiai matomas – kiekvienos ugdymo įstaigos lyderiai pristatė etiudus skaudžiomis socialinėmis temomis, kuriuos sukūrė mokymų – kūrybinių dirbtuvių metu savo mokyklos bendruomenei. Šie renginiai mokyklose pritraukė pilnas sales moksleivių ir darbuotojų. Nei vienoje mokykloje publika neliko abejinga tam, ką matė vykstant scenoje. Forumo teatro metodas yra ypatingas tuo, kad jis leidžia ne tik stebėti vaidinimą, bet skatina publiką būti aktyvia spektaklio dalyve, diskutuoti apie tai, ką jie mato scenoje, įvardinti problemas, pasidalinti patirtimi, susijusia su šiomis problemomis realiame gyvenime. Žiūrovai visada skatinami nelikti abejingais matomai situacijai, kalbėtis apie tai, ar jiems patinka tai, kas vyksta scenoje, o jeigu ne – tada klausama, ką galima daryti kitaip, kad situacija pasikeistų į gera? Nes etiudas bus vaidinamas dar kartą, o jei niekas neįsikiš ir nepasiūlys sprendimo, ji baigsis taip pat blogai, kaip ir pirmąjį kartą. Forumo teatras neieško galutinio atsakymo – jis padeda į paviršių iškelti problemą, ją pamatyti ir ne tik suvokti protu, bet ir pajauti. Apibendrinant visų ugdymo įstaigų pasiūlymus, galime pastebėti, kad dažniausiai buvo pabrėžiamas aktyvių ir pasyvių stebėtojų vaidmuo (tų, kurie pritaria smurtautojui ir tų, kurie bijo kištis ir nereaguoja). Žiūrovai atkreipė dėmesį, kad būtent aplinkinių abejingumas matomam smurtui, patyčioms ar kitoms sunkioms socialinėms situacijoms skatina smurtą bei priespaudą plisti.

Šiuose baigiamuosiuose, rezultatų pristatymo platesnei bendruomenei, renginiuose, iš viso, kaip aktyvūs žiūrovai, dalyvavo 322 žmonės, iš jų 124 vyrai/vaikinai ir 198 moterys/merginos; 297 moksleiviai ir 25 darbuotojai.

Galime pastebėti, kad etiuduose iškeltos ir publikos atpažintos problemos atitiko ir tyrimo metu išryškėjusius sunkumus. Į klausimą, ar patyrė kada nors mokykloje psichologinį smurtą, 48 % tyrime dalyvavusių moksleivių atsakė teigiamai. Paklausti, ar yra kada nors smurtavę psichologiškai prieš kitus (skriaudę ir/arba įžeidinę suaugusį žmogų ir/arba bendraamžį) teigiamai atsakė 42,5 % respondentų. Psichologinio smurto prieš įvairias socialines, kultūrinės ar kitas grupes tendencijos atsispindėjo daugumoje ugdymo įstaigų kuriamų Forumo teatro spektaklių, kuriuose moksleiviai ir mokytojai vaizdžiai kalbėjo apie aktualias mokyklai situacijas.

Tyrimas taip pat atskleidė paplitusias neigiamas nuostatas į tokias socialines grupes, kaip nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų priklausomi asmenys, stigmatizuojami pasirodė esą romai, musulmonai, homoseksualūs asmenys. Taikant „Vertybių išsiaiškinimo“ metodą išryškėjo, kad nemažai jaunų žmonių yra neigiamai nusistatę įvairių tautinių ir religinių mažumų atžvilgiu. Dažniausiai neigiamos nuostatos vyrauja tose bendruomenėse, kurios mažai susiduria su skirtingomis tautinėmis, rasinėmis ar religinėmis grupėmis, yra vienalytės, o pagrindinis jų gaunamos informacijos šaltinis yra žiniasklaida. Vaikams daugiau susipažinus su įvairiais žmonėmis, keliaujant ar gyvenant labiau multikultūrinėje bendruomenėje, neigiamos nuostatos

linkusios silpti. Šie duomenys leidžia teigti, kad jauniems žmonėms būtina plėsti akiratį, gyvai susipažinti su įvairių grupių atstovais, pažinti juos asmeniškai, o nesant tam galimybės – gauti daugiau informacijos, parodančios, kas sieja, o ne skiria, įvairias žmonių grupes.

Projekto pabaigoje paprašėme projekto dalyvių įvertinti, kokią įtaką toks projektas gali turėti jų asmeniniam gyvenimui ir mokyklos bendruomenei. Pateikiame kelis dalyvių atsiliepimus:

- Projektas suteikė daugiau drąsos, padėjo pažvelgti į problemas kitu kampu;
- Tokie metodai padėtų mokyklos bendruomenei atsiverti, susimąstyti apie savo elgesį bei pasekmes;
- Labai smagu, kad visai kitaip bandomos spręsti jaunimo problemos, nes manau, kad tie tradiciniai būdai nieko mums nesuteikia ir tuo labiau problemų neišsprendžia. Taip pat labai sužavėjo nuomonių reiškimas ir mokymasis pagrįsti savo nuomonę;
- Manau, kad po šito projekto drąsiau sakysiu savo nuomonę ir nebijosiu jos susidaryti kitos, nei visi;
- Mokiniam lengviau atsiskleisti, įsijausti į kito vaidmenį ir viską pamatyti savo akimis;
- Labiausiai patiko būdai, kaip galima spręsti mokyklos ir kitas problemas, dialogo skatinimas;
- Galima būtų panaudoti išmokus žaidimus kaip būdą atrasti ryšį kokioj kitoj savo bendruomenėj (kad ir klasėje);
- Galime mokytis išspręsti problemas, jas patiriant, matant ar net pačiam jas iškeliant.

Apibendrinant, galime teigti, kad projekto organizatoriams ir vykdytojams pavyko pasiekti išsikeltus uždavinius:

- Anketinės apklausos metu buvo įvertinti ugdymo įstaigų patiriami sunkumai bei nuostatos įvairių socialinių grupių atžvilgiu;
- Ugdymo įstaigų bendruomenių nariai apmokyti naudoti Forumo teatro ir kitus kūrybinius metodus;
- Platesnei ugdymo įstaigų bendruomenei pristatyti Forumo teatro spektakliai, publika aktyviai įsitraukė;
- Mokykloms buvo pateikta problemų ir stipriųjų pusių analizė, rekomendacijos tolesniam darbui;
- Parengtas projekto „Augu pats – auginu kitą“ gerosios patirties leidinys;
- Projektas nuolatos buvo viešinamas viešosios įstaigos „Menų ir mokymo namai“ bei

- projekte dalyvaujančių ugdymo įstaigų interneto puslapiuose bei socialiniuose tinkluose;
- Dalyvių aktyvumas, motyvacija ir įsitraukimas leidžia tikėtis, kad bus aktyviai vykdomas projekto tęstinumas.

Remdamiesi savo pastebėjimais ir projekto dalyvių grįžtamoju ryšiu, galime teigti, kad pasiekėme pagrindinį projekto tikslą, t. y., stiprinome jaunimo asmenines, socialines ir kultūrines kompetencijas, ugdėme gebėjimą tinkamai bendrauti su įvairių socialinių ir kultūrinių grupių atstovais. Be to, jaunimui suteikti įrankiai – jų įvaldyti interaktyvūs metodai – leis ir toliau šiose ugdymo įstaigose aktyviai dirbti su bendruomene, keliant probleminius klausimus, pastebint, kur labiausiai trūksta įgūdžių bendraujant su įvairiomis socialinėmis grupėmis, kurių iš jų atžvilgiu vyrauja neigiamos išankstinės nuostatos ir stereotipai ir kūrybiškai ieškoti būdų šioms problemoms spręsti.

Augustas Boalis: „Mes turime sukurti kitokį pasaulį, kadangi žinome, kad tai yra įmanoma. Bet tik nuo mūsų priklauso, ar sukursime šį kitą pasaulį savo rankomis ir veikdami scenoje bei savo pačių gyvenime“.

Sėkmės!

Parengė Viešoji įstaiga „Menų ir mokymo namai“

2016

Vilnius